

מסורת הש"ס

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין

ע.

עין משפט
נר מצוה

ח א מ"י פ"ו מהל'
אסורי ביאה ה"ג
טו"ש"ע אה"ע ס"ד וספ"י
ה וספ"י טי'
ב ב טו"ש"ע אה"ע ס"ד
ספ"י א ביה"ג:
ג ג ד מ"י פ"ט מהל'
אסורי ביאה ה"י
טו"ש"ע אה"ע ס"ד ב ספ"י
ב:
יא ה טו"ש"ע ח"מ ס"ד
ספ"י ו ו"י קנ"ד:
יב ו מ"י פ"ה מהל'
הנכד"ל ס"ד סמ"ג
לח"ן רמ טו"ש"ע ח"מ ס"ד
ח ספ"י ד:
יג ד מ"י פ"ה מהל'
אסורי ביאה ה"ה
סמ"ג לח"ן קנ"ד טו"ש"ע
אה"ע ס"ד כ ספ"י ה:
יד ח מ"י שם ה"ג
טו"ש"ע ח"מ ס"ד פה
ספ"י ג:

תורה אור השלם

1. ויאבדו בני ישראל
השבים מהגולה וכל
הנכד"ל משמאת גוי
האין אלהם לדרש לוי
אליהו ישראל.
2. וישמע סבבילי החריני
וטוביה העבד העמני
ודרע לזמן רעה גזלה
אשר בא אדם לבקש
טובה לבני ישראל.
נחמיה ב י
3. כי רבים ביהודה
בעלי שבועה לו כי חתן
הוא לשכניה בן ארח
ויהיו בן לקח את בת
משלם בן ברכיה:
נחמיה ו יח
4. ואלה העולים מתל
מלח תל הרשא כרוב
אדון ואמר ולא יכלו
להגיד בית אבותם
וירעם אם מישאל
נחמיה ז טא
5. בן גנדי בן בנין ירם
לקדו עתה יאכלם חדש
את חלקיהם: הושע ה ז

תוס' ר"י חזקן

רב יהודה היה ראש
בפומבדיתא נטר. המתין
עד שיטול שלוחו של
רב יהודה. בר שישקל.
דין גנאי אמר. ור"ש
פירש גרגין אוכל צלי
ואשכחן בפסחים זצ"ה. אן
וידלמא שריסקל עברו.
כלומר צלי.

לא סאכל. ואפילו זרע אין לה וצדה אל בית אביה^א חוזרת לתרומה ואינה חוזרת לחזק ושוק^ב: לשכניה בן ארח. ישראל היה: וסו ממאי דהו
לבו צני. לטוביה ולבנו מנשים הללו מצת שכניה ומצת משלם: וסו. אפי' היו להם ממאי דמנצול עלו אותם נשים וצניהם דילמא צאריך
ישראל נותרו צימני גדליה אותם שכניה ומשלם ושם נשאו טוביה ובנו את צנותיהם^א (ולא יכלו להגיד צית אבותם וירעם אם מישאל הם
היינו שמוקי ואסופי): למעשה סדום. שהיו מגלי עריות דכתיב (בראשית יג) רעים וחטאים רעים גפופם וחטאים צממונם ואמרין צחלק (סנהדרין

לא תאכל: גירי וחרורי: מנלן אמר רב חסדא דאמר קרא^א וכול הנבדל מטומאת
גוי הארץ אליהם: ממוזי: מנלן דכתיב^ב וישמע סבבילי החרוני וטוביה העבד
העמוני וכתב^ב כי רבים ביהודה בעלי שבועה לו כי חתן הוא לשכניה בן ארח
ויהיו בן לקח את בת משלם בן ברכיה^ב קסבר עובד כוכבים ועבד הבא
על בת ישראל הולד ממוזי^א הניחא למ"ד הולד ממוזר אלא למאן דאמר
"הולד כשר מאי איכא למימר ותו ממאי דהווי ליה בני דילמא לא הווי ליה
בני ותו ממאי דהכא הווי להו וסליקו דילמא התם הווי אלא מהכא^א ואלה
העולים מתל מלח תל חרשא כרוב אדון ואמר ולא יכלו להגיד בית אבותם
וירעם אם מישאל הם תל מלח אלו בני אדם שדומים מעשיהם למעשה
סדום שנהפכה לתל מלח תל חרשא זה שקורא אבא ואמו משתקתו ולא
יכלו להגיד בית אבותם וירעם אם מישאל הם זה הוא אסופי שנאסף מן
השוק כרוב אדון ואמר אמר רבי אבהו אמר אדון אני אמרתי יהיו ישראל
לפני חשובים ככרוב והם שמו עצמם כנמר איכא דאמרי אמר רבי אבהו
אמר אדון אע"פ ששמו עצמם כנמר הן חשובים לפני ככרוב אמר רבה
בר רב^א חנה כל הנשוא אשה שאינה הוגנת לו מעלה עליו הכתוב כאילו
חרשו לכל העולם כולו וירעו מלח שנאמר ואלה העולים מתל מלח תל חרשא
אמר רבה בר רב אדא אמר רב^א כל הנשוא אשה לשום ממון הויין לו בנים
שאינן מהוגנים שנאמר^ב בה' בגדו כי בנים זרים ילדו ושמה תאמר ממון
פלט תלמוד לומר עתה יאכלם חדש את חלקיהם ושמה תאמר חלקו ולא
חלקה תלמוד לומר חלקיהם ושמה תאמר לזמן מרובה ת"ל חדש מאי
משמע אמר רב נחמן בר יצחק חדש נכנס וחדש יצא וממונא אבד ואמר
רבה בר רב אדא ואמרי לה אמר רבי סלא אמר רב המנונא^א כל הנשוא
אשה שאינה הוגנת לו אליהו כופתו והקב"ה רוצעו^א ותנא על כולם אליהו
כותב והקב"ה חותם אוי לו לפוסל את זרעו ולפונם את משפחתו ולנושא
אשה שאינה הוגנת לו^א וא אליהו כופתו והקב"ה רוצעו יוכל הפוסל פסול ואינו
מדבר^א בשבחה לעולם ואמר שמואל^א בכמומו פוסל ההוא גברא דמנהדרדעא
דעל לבי מטבחיא בפומבדיתא אמר להו הבו לי בישרא אמרו ליה נטר עד
דשקיל לשמעיה דרב יהודה בר יחזקאל וניתב לך אמר מאן יהודה בר
שויסקאל דקדים לי דשקל מן קמאי אזלו אמרו ליה לרב יהודה^א שמתיה
אמרו רגיל דקרי אינשי עבדי אכריו עליה דעבדא הוא^א אזל ההוא אומניה
לדינא לקמיה דרב נחמן אייתי פיתקא דהומנא אזל רב יהודה לקמיה דרב
הונא אמר ליה איזיל או לא איזיל אמר ליה המיזיל^א לא מיבעי לך למיזיל משום
דגברא רבה את אלא משום יקרא דבי נשיאה קום זיל אתא אשכחיה דקעבדי
מעקה אמר ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב הונא בר אידי אמר שמואל
יכיון שנתמנה אדם פרנס על הצבור אסור בעשיית מלאכה בפני שלשה
א"ל פורתא דגונדריתא הוא דקא עבידנא א"ל מי סניא מעקה דכתיב
באורייתא או מחיצה דאמור רבנן א"ל יתיב מר אקרפיטא א"ל ומי סני
ספסל דאמור רבנן או איצטבא דאמרי אינשי א"ל ליכול מר אתרונגא אמר
ליה הכי אמר שמואל כל האומר אתרונגא תילתא ברמות רוחא או
אתרוג בדקריות רבנן או אתרונגא דאמרי אינשי אמר ליה לישתי מר
אנבגא אמר ליה מי סני איספרגוס דקריות רבנן או אנפק דאמרי אינשי
אמר ליה תיתי^א דונג תשקינא אמר ליה הכי אמר שמואל^א אין משתמשים
באשה קטנה היא בפירוש אמר שמואל^א אין משתמשים באשה כלל
בין גדולה בין קטנה נשרר ליה מר שלמא לילתא א"ל הכי^א אמר
שמואל^א קול באשה ערוה אפשר ע"י שלית א"ל הכי אמר שמואל^א

אין
גלותא וחתניה דבי נשיאה כדאמרין בהעור והרעוב (חולין דף קכד) משום דרב נחמן חתני^א דבי נשיאה הוא מולול בשמעיה דר' יוחנן:
יקרא דבי נשיאה. שהוא חתן הנשיא: אסור לעשות מלאכה בפני שלשה. שגנאי הוא וספלות לדור שספופים לה שאין לו מי שיעשה מלאכתו:
דגונדריתא. היינו מעקה צחצח הלשונות: מי סני. כלומר מכוער ושנוי לשון תורה ולשון שאר בני אדם שאתה מדבר בעמקי שפה. ומתכוין היה רב
יהודה לתופסו בדבריו^א לקנטרו להודיעו שלא היה לו להנשא עליו להזמין לפניו: אקרפיטא. ספסל: פילתא צרמוס רוחא. מתוך
שליש רוחו גסה הוא משנה צדיצורו: אנבגא. כוס שהיא רביעית והיו רגילין לפתות כוס אחד ממעקה העשוי לשמותו
שחרית וקוריהו אספרגוס צמסת צרכות (ה"א). אנפק. כוס של רביעית וקטן אפסך שגור צפיהם: פיתי דונג. חבץ
חמי שכן שמה: אין משתמשים באשה. שלא ילמדה להיות רגילה בין האנשים: קולן סיא. רב נחמן קאמר לה: לינא. שם אשתו:
קול באשה ערוה. שנאמר^א השמיעני את קולך ואם אשאל בשלומה תשיבני: אמר ליה רב נחמן אפשר. לשלוח לה שאלת שלום ע"י שליח:
אין

לא סאכל. ואפילו זרע אין לה וצדה אל בית אביה^א חוזרת לתרומה ואינה חוזרת לחזק ושוק^ב: לשכניה בן ארח. ישראל היה: וסו ממאי דהו
לבו צני. לטוביה ולבנו מנשים הללו מצת שכניה ומצת משלם: וסו. אפי' היו להם ממאי דמנצול עלו אותם נשים וצניהם דילמא צאריך
ישראל נותרו צימני גדליה אותם שכניה ומשלם ושם נשאו טוביה ובנו את צנותיהם^א (ולא יכלו להגיד צית אבותם וירעם אם מישאל הם
היינו שמוקי ואסופי): למעשה סדום. שהיו מגלי עריות דכתיב (בראשית יג) רעים וחטאים רעים גפופם וחטאים צממונם ואמרין צחלק (סנהדרין
דף קט): דמחי לאתתא דחצריה
ומפילה א"ל תהו גבך עד דמעצבא
ו הרי ממוזים לגבי ישראל: חרשא.
לשון ממרישה^א: צית אבותם. אביו:
וירעם. אמו: זה אסופי. דאילו
שמוקי מכיר להודיע אמו שהיא
מישראל והכא לא ידעו אם מישאל
הם: אמר אדון. מסרם המקרא
ודרש אדון כמו אדון אימר כמו
אמר: אדון. הקב"ה: ככרוב.
קדושים ככרובי הקדש כחיות הקדש
דכתיב ציה (ויחזקאל י) פני הכרוב:
נכמר. כחיה זו שאינה מקפדת צוז
חצירה: כאילו חרשו כו'. משום
ללא יכלו להגיד יחוסם קרי להו תל
מלת. חרשא לשון חורש: צנים
זרים. מאשה פסולה לו ולשם ממון
נכסה דממסיס קרא יאכלם חדש את
חלקיהם ממון שנשאה לשמו יאכלם
חדש אחד: ושמה תאמר חלקו.
כגון נכסי לאן צדל: ולא חלקה.
כגון נכסי מלוג דהיא לאו איסורא
עבדא שחורה לינשא למיחוס: שאינה
הוגנת. פסולה לו: כופסו. הלוקה
צ"ד כופתין שתי ידיו על העמוד
במסכת מכות (דף קכז). כופתו קושרו:
וראעו. מלקיהו צרלועה: ועל כלם.
כהנים לויים וישראלים: אליהו כופס.
מאי דקאמר ואזיל איז לו לפוסל זרעו
ולפונם את משפחתו כגון שנשא
אשה שאינה הוגנת לו. (והאי אליהו
לאו אליהו דכתיב צמקא הוא דא"כ
מקמי דהוה אחי מאן כפתיה אלא
שם מלאך הוא שהוא סופר למעלה):
כל הפוסל. מנדף ממיד את
המשפחות הוא עולמו פסול. ואינו
מדבר בשבחה^א לעולם אין דרכו של
פסול לדבר בשבח הצריות לעולם:
נטר עד דשקיל שמעיה דרב יהודה.
המתן עד שיטול שלוחו של רב יהודה
שעומד כאן ליטול: צר שויסקל.
לשון גנאי גרגין אוכל שויסקי צלי
כדאמר בפסחים (דף נז). באימורי
פסח מנרים מאן לימא לן דלא שויסקי
עצדיניהו צסם רבינו הלוי: שמחיה.
כדאשכחן דמנדים לכבוד הרב צמועד
קטן (דף נט). אמרו ליה. לרב
יהודה רגיל ההוא גברא דקרי לאינשי
עצדי: לקמיה דרב הונא. לימלך
צו אס יש לו לילך לפני רב נחמן: לא
מיציע לך למיזל. לפני רב נחמן שאתה
גדול ממנו ואתה ראש צפומצדיתא.
ורב נחמן ראש צנהרדעא ודיין לראש

הנהגות הגר"א

[א] גמ' ולנשיא אשה
שאינה הוגנת לו (אליהו)
כופתו והקב"ה רוצעו)
ת"מ וי"צ צע"י ל"ג
לה: [ב] שם ואינו מדבר
בשבחו של עולם כ"ל: